

דו"ח מבקורי האחרון בקפריסין

כשרבי מבקורי במחנות קפריסין, בהן כיליחי מ-17 עד 26 לפברואר ש.ז.
הנני למסור דו"ח מפורט:-

א. בקור אצל סיר קולינס, נציב הממשלה הארצישראלית במחנות קפריסין.

בהתייעצות עם ה"ה מ. שמנר דמ. קולודני, הבאתי למר קולינס ד"ש מחישוב, מחנה שהיחה מורכבת מאלבום של תמונות ארצישראליות וקופסה לסיגוריות, שתייהן מעטה מלאכה מחשבת של "ויצו". על שתייהן היחה חרוטה אות מזכרת מטעם "הועד למען גולי קפריסין" לסיר קולינס. לפני שהלכתי לפגישה עם הנציב, נפגשתי עם מר לאוב וקבענו את הנקודות העקריות, עליהן הייתי צריך לעמוד בשיחתו אתו.

חיות וסיר קולינס זכר אותי מבקורי הקודם, לא היה קשה למצוא את הקשר אליו. בפתח דברי מסרתי ד"ש מאת ה' קולודני ואמרתי לו כי אנחנו בארץ מרגישים יפה מאד את החקליות שהוא נוהג לנו בארגון עבודתנו במחנות וכי הנני מנסה לו מזכרת קטנה, שאלתי אם הוא מכיר את הארץ. לאחר ששמעתי ממנו, כי רק בקר כה ביקור קצר - וגם זה בהדרגת איש מהלשכה הראשית של הממשלה, הזמנתי להיות אורחני, הוא שאל על מצב הבטחון. אמרתי לו כי בכל מקום, בו נמצאים יהודים, שדרר שלום מצד התושבים. להלן שאל על אופן סידורם וקליטתם של המעפילים האחרונים בארץ. אמרתי לו כי בחלק הם נקלטים מיד במשקי העובדים, או בעזרת הסוכנות היהודית ומוסדותיה בערים ובמושבות. הוא שאל אותי האם אני סבור כי הזמן שהמעפילים בילו בקפריסין עזר להם במקצת להתכוונן בסביל הארץ. כאן עשיתי לו קומפלימנט ואמרתי, כי בעזרתו הפלנו את קפריסין לעין אוניברסיטה קטנה. הדגשתי את הצורך לחזק את מספר המורים וכן לאפשר הצגות קולנוע וביקורים מהארץ.

עברנו לשיחה על ההיסטוריה הארצישראלית לאור המפה הכוללת שעל קופסת הסיגוריות. סיר קולינס הוכיח בקיאות גדולה מאד בכל המקומות ההיסטוריים שלנו, וביחוד מה שנוגע לגליל העליון.

בהמשך השיחה חזרנו לשאלת הקליטה. הוא רצה לדעת האם אנחנו יכולים לקבל כל כך הרבה אנשים בבית אחת. אמרתי לו כי העולים האלה יסתדרו, כאשר הם מורכבים מבחינת הגיל ויכולת עבודה ככה, שחלק ניכר מהם יכול להקלט בעבודות שונות מיד. כן גדלה היכולת הארגונית של מוסדות הקליטה, והקרובים עוזרים גם הם לאנשיהם בחפץ לב. האו שאל האם אין זה קשה בשכילנו להביא את העולים לחיפה, בתנאי הבטחון הקיימים עתה. אמרתי לו, כי אנחנו עושים את עבודתנו גם בתנאים הקשים, אבל אין כל ספק כי כדאי היה פעם להואיד את העולים במל-אביב. על זה הוא שאל אותי, האם אין סבבה נשקפת מצד יפו, כי יוכלו לירות משם על הכאים. הסברתי לו כי המרחק הוא די גדול וכי בכלל אוכל לברר פרטים שונים בקשר להורדת עולים בתל-אביב, אם הוא יגיד לי כי הדבר הוא ריאלי. נפרדנו בזה כי לפני שובי ארצה אסור אליו עוד הפעם.

ואכן בקרתי לפני צאתי את קפריסין והפעם התרכזתי בדבר הצורך של הוספת מדריכים מארץ ישראל. הוא אמר לי כי אין הדבר הזה חלוי בו וכי ידוע לו, כי נוסף לכל הקשיים שהיו כבר פעם בהשגת רשות בניסה לקפריסין ולמחנות, ישנם עכשיו מטעם השלטונות בארץ קשיים נוספים.

הבאתי לפניו הצעה לאפשר להכיא לחג הפורים קבוצה נבחרת לכדורגל שתשחק כשלושה ריכוזים של המעפילים. הוא אמר לי שכבר פעם היחה בקפריסין קבוצת שחקנים של "מבוי" וכי השלטונות הצבאיים לא נתנו רשות לקבוצה הזאת להכנס למחנות. מאידך הוא ספר כי במחנות הודיעו על כוונה של הקבוצה ונוצרה מתיחות ללא כל תועלת ע"י כך שהמעפילים ישבו שעוה על גבי שעוה וחכו לקבוצה (גם מר לאוב

Handwritten notes in the top left corner, including the name 'א. איוון' and other illegible scribbles.

ספר לי בהתמרוות על כך והוסיף כי נמצאו אנשים במחנות אשר הביצו את השמורה
 כי הגוינים "סדר את הענין". אמרתי לסיר קולינס, כי אני יודע על המקרה
 הזה ובי קבוצה "מכבי" בקשה רשות בניסה למחנות לכמה עשרות אנשים. בקשתי
 רשות בניסה ל-11 שחקנים ו-5 רזרביים. מלבד זאת הדגשתי כי אני כתייל לשעבר,
 מכיר את הרוישות של הצבא במקרים אלה ואני מציע למר קולינס לקבל על עצמו
 את המסרונאט על המשחקים האלה. הוא בידאי אהד ספורט ויקבל על עצמו את הסרחה
 הזאת. הוא הציע כי נפגש יחד עם המפקד של המשטרה הצבאית האתראי בער הסדר
 במחנות, אולם לא הספיק הזמן בי אני צריך הייתי כבר לנסוע לנמל.

בסוף פגישתנו זו עם סיר קולינס שאלתי האם הוא רוצה כי אנכר את הפרטים
 בנוגע להעלאת המעפילים כנמל חל-אביב. על זה הוא ענה לי, כי הוא רק חשב על
 זה. הוא הצטחק ואמר היה להבין כי היו אלה מה שאומרים "ההודים בקול רם".
 הזרתי ואמרתי לו כי מאד הייתי רוצה שיבקר בארץ ויראה איך המעפילים מסתורים
 בנואם ארצה. הוא הבטיח לי ללכת אל המפקד הצבאי ולהמליץ על כוואה של קבוצה
 לבדורגל.

הי לאוב צריך היה להפגט למחרת עם סיר קולינס והמפקדה צבאית ולאחר
 שספרתי למר לאוב על תוכן השיחה הזאת, והוא מאד החלחב מהרעיון של בקור
 קבוצה לבדורגל - הוא הבטיח לי לחזור על השאלה הזאת בישיבה היל ולחודיע
 לי על התוצאות.

ג. המצב הכללי במחנות.

למרות הכפלה מספר חושבי המחנות ועל אף ההוספה המתמדת של מעפילים,
 מורגשים בכל מקום סדר ונוחיות מסוימת בדיוק. בן שורר כבל המקומות נקיון;
 יש מיס לרצח ורגם למסבחים. פרשת האניות "עצמאות" ו"קבהץ גל יוח" הבניסה
 מהפכה ביכולת הקליטה במקום. ואכן לא הייתה זאת פרובלימה לקבל ולסדר את
 אלה שבאו בזמן האחרון. נובחתי בעת קבלת מעפילים מהאניה "קומפיווח" במשך
 שעות ספורות הרבאו 700 המעפילים למחנה וסודרו בדיוק ובאופן ולא ידענו בי באו
 אנשים גוספים.

מצב האוכל אינו משביע רצון יען כי הצבא מקמץ וכן קשה להשיג מצרכים
 כסוק החפשי. אמנם, ישנן קנסטיות במחנות ובהן אפשר לקבל מצרכים שונים כחוספת
 לאוכל. חלף ניכר של המעפילים מקבל עזרה כספית מהארץ, פרט לאלה שהביאו אמצעים
 אחת. הם כמובן הקונים הקבועים בקנסטיות. דע ניותר כמובן הזה הוא מצב הקבוצים,
 אשר עליהם אפשר להלן.

האנשים מלובשיט בדרך כלל טוב. עתה חולקו הבגדים אשר השלטונות הארצי-
 ישראליים שלחו לקפריסין וכן נחנה ביד רחבה כמות מהארץ, המשלוח האחרון של
 אלפי זוגות נעלים לנוער הציל את המצב ואין לראות עכשין ילדים כלי הנעלה,
 אם רק ההורים דואגים לבך סילדיהם לא ילכו יחפים.

גם מצב התאורה שופר במידה ניכרת. ברוב המקומות הצנוריים ישנו חשמל
 ואם כי באי שורר מחסור בגפם, הרי נדירים הם המקרים שאנשים יושבים בחושך,
 דוגמת החורף העבר.

מוסדות ההנהלה העצמית פועלים כבדלפי רומינה. אינה מורגשת יזמה
 רבה בשדה החנוך של ילדים מחוץ למסגרת עליה הנוער וכ"כ פוע העירנות
 ההרבותית בצבור. מורגשת אולת יד בארגון המוני של למוד השפה, דברים אשר
 לסני כן עמדו במרכז ההתענינות ההנהלות העצמיות.

586/77

• / •

היחס לארץ ולמרחש צה הוא חם מאד. בעיקר בחוגי הדור הצעיר. אבל גם בין אלה אשר באו משכבות מעמד הבורגני הזעיר, ישנה חסימה למרות היהירות מהארץ (ישנם כבר מעפילים מקפריסין אשר הגיעו ארצה והספיקו למסור "ידיעות" לחבריהם במתנחה) נדחקים כולם כראש התור כשביל לזכות בהודמנה לפלות.

מתוך התורה הסמטיסטי והעובדתי מוחזר לפתח כל למרבית המשפחה הבודדת ולבגדדים ישנם קרובים בארץ ישראל והם הדלכים במחוז לקראת עתידם. ברם החוגים האלה עושים רושם מרור באופן היתהם בתיירות וכבוד. יובם הביאו עמם מנהגים ומוסגים מוסריים הזרים לנו וכודאי יצטרכו לעמול בארץ הדבה על מנת להכניסם למסגרת החיים הרצויה.

העבודה והמלאכה חופסים היום מקום ניכר בכל המתנחה. ישנם עכשיו קרוב ל-300 בחי מלאכה ועובדים בכ"א מהם בממוצע 8 עד 10 איש. בעיקר סנדלרים, נגרים וחיטים. הכל כמובן מתוך רצון להכין בגדים ונעלים וכן ארגזים לעליה. בשמח זה מרגשת העזרה בכלים ובחמדים שניחנה על ידנו. אבל גם האנשים, אשר נחוסטו במשך הזמן הביאו אהם בחלק כלי-עבודה. עובדות מתפרות שלמות מאודגנות כשביל גשים, בעיקר מתקנים ומחדשים בגדים וישנן דוגמאות של תוצרת להפליא מאידך, ישנם גם חיטים בודדים המעסיקים על ידם מתלמידים.

בבמה מחנות אפשר למצוא גני ירק יפים המשמשים צרכי קבוצים וארגונים הקשורים בעבוד השטח. על יד מחנה 68, למשל, נמצא גן ירק מתוך לגדר החיל המעובד ע"י מעפילים ובהשגחה מועטה של הצבא.

כשדה התרבות ניכרת החקדמות גדולה במפעלים המשוהמים והבלליים. כך למשל פועל סמינריון ע"ש רוטנברג ז"ל בשלשה ריבזים, מבקרים בו אנשים מגילים שונים ומכל הזרמים והמפלגות. הצמאון לידיעה כללית במקצועות היהדות והמקע הוא גרול מאד. ספריות העיון של הסמינריון מלאים אנשים מן הבקר ועד הערב למאות. למרות השאון המקובל במועדוני המפלגות והזרמים, שורר שמה שקט מופתי. הספרים עומדים ללא השגחה לרשות כל הבא לספריה ועדיין לא חסר ספר אחד. הספריה האחרונה בת 500 כרכים ע"ש מנחם אורן ז"ל נפתחה לפני שבוע ימים במחנה קרולוס.

מענין לציין את ההקדמות בפחוח האמנות, פסול, ציור וכו'. הספורים של הסמינאר בהנהלתו של הפסל בן צבי מרכזת עשרות אנשים, והעבודות מראות על בעלי כשרונות טבעיים ורציניים.

העבודה כאבן וכעץ נמשכה ברגיל. הנושאים אינם חדשים אבל הסיב עליה מאד. התערוכה המתמדת של "השומר הצעיר", למשל, מרכזת תשומה לב וגם המכירה היא די יפה. כן עשה רושם טוב הערוכת העבודות של בית"ר.

בזמן האחרון הוקם מוסד תרבותי חדש והוא: בית העם, המליים הרצאות פופולריות על נושים שונים בכל המחנות בכל יום שבת בשעה 11 לפה"צ בנוכחותם של מאות אנשים.

העתונות מחו"ל מקבלת כסדר ואין היום טענות. לאחר שהגדילו את מספר העתונים היומיים עד ל-500 בערך וכן את השבועונים, הרי כל חוג מגיע לעתון בדרך כלל למחרת הופעתו בארץ. גם כאן מענין לציין כי פתח האינטרס בספרות פוליטית, שיש בה דק משום העמולה.

השפות המדוברות והנקראות הם בכל זאת אידית ורומנית. הספריות הצבוריות שבכל מחנה מתנהלות בכשרון ובסדר רב. יש יחס לספר והוא נשמר טוב. הביקוש אחרי ספרים לועזיים כנ"ל הוא גרול.

מקום השוכן חרפה התיאטרון. לאחר ש"גורדוניה" הציגה כהצלחה רבה את "עמך" של שלום עליכם, מציג עכשיו השומר הצעיר "קשה להיות יהודי". כן הוקם תיאטרון חדש ע"י להקה רומנית שהיא בחלקה מקצועית מהנוסח הישן.

מהרבה פינות במחנה נשמעים צלילי כנור וכלים מוזיקליים אחרים. הפסנתר שלנו מנוצל באופן מקסימאלי ולו היו שמה כיום 2 עד 3 נוספים, בודאי שהיו מביאים חרעלה רבה למנגנים מקצועיים הנמצאים עכשיו במחנה במספר ניכר.

גם הסצב הבריאותי משביע רצון, אם כי מעפילים שונים מתאוננים על שרות רפואי לא מספיק, ואלה הם בעיקר המחפשים מחלה לשם עליה יותר מהירה לארץ. תחנות לרפוי שניים, תחנות של טפח חלב, מרפאות, אריות, רופאים טובים מהארץ וגם מכין המעפילים, הכל זה עושה רושם מצוין. שוטר גם השרות בבית התולים בניקוסיה, שם נמצאים בממוצע כ-200 חולים, האוכל טוב, ראיית כי צרכי התרבות (ספרים, עיתונים, משחקים וכו') וכן החומר לתעסוקה ששלחנו לבית התולים מלא שליחות יפה. ראיתי נשים פוררות ועוסקות בעבודות יד. כירות במה ובמה תלונות של מעפילים הנמצאים בבית החולים ושקרו ביהם טוענים כי למרות היותם חולים באופן רציני, לא נדחנים להם לעלות ארצה. מותר לומר, בלי כל צל של גזומה, כי איש חולה איננו נשאר בקפריסין ועליהו מוכתה בהקדם.

המצב בקבוצות קשה מבחינה זו שאין כידם אמצעים חמריים מספיקים למען ספל באופן רציני כאנשים חלשים וחולים הזקוקים להכרעה. אמנם חנאי החיים המשותפים אינם עזרים בכל קבוץ וקבוץ. ישנם כאלה המקפידים על קופה משותפת, מחסן כללי וישנם מקילים. עובדה היא כי השהיית התאריך של העליה משפיע לרעה על הקצתן היותר מאשר על הבודד. אבל למרות כל אלה, הקבוצים והאר-גונים הם הם הבטיח להשלמת מרות ארצישראלית בכל אשר נדרש מהמתנות.

העליה המוגברת וכל הנובע ממנה מעסיקה ומטרידה עכשיו את כל המתנות, מגדול ועד קטון, גם השליחים עסוקים בפתרון בעיות שונות הקשורות בקביעת חור, התאמת העולים וכו'. הטכניקה של ארגון היציאה מהמתנות והעליה על האניה שופרה מאד ואין זאת בעיה גדולה היום להעלות ביום אחד אפילו 2000 עד 3000 איש. מיעוט האניות להפעל המעפילים העומדות לרשותנו גם לאסמורטפירה מתוחה מאד. אפשר להגיד כי מאז התחילה היציאה היותר גדולה מהמתנות מבליים רוב המעפילים את זמנם ע"י ועדת העליה או ע"י הגדר ומצפים להבלל ברשימת העולים.

השלטונות מתחסיים עכשיו די נוח אל כל הקשור עם הסדורים במחנות, כן אין להתאונן על השמירה הקפדנית על יד השערים ובכלל מורגשת רשלנות מה במלוי הפקידים מסטרחיים. גם הצבא וגם עובדי הג'וינט והשליחים מהארץ וכן המעפילים חיים בהרגשה של גמר חיי המתנות בקפריסין המתקרב לבוא. לפי כל הדעות בחוגים צבאיים ואזרחיים, שיצא לי לשמוע, מחקבל על הדעת כי עד חודש יולי יחוסלו המתנות בתחלת, ישנם אומרים כי מאד יחבן והשלטונות ינצלו את האניות "פן יורק" ו"פן קרסמנס" על מנת להעלות במשך זמן קצר מאד את כל המעפילים.

ולסיום הננו להזכיר עובדה מעניינת, צמוד למגביית הבטחה שבוועדה בארץ אמרו גולי קפריסין - 1.600 לא"י. עתה הוכרז על מגביית נוספת "מס להגנתנו" ובמחנות החורף בלבד, המונים כ-11 אלף נפש רוצים להגיע ל-5.000 לא"י. כשיצאתי את קפריסין עמדו לסיים את ההכנות למגביית דומה ביחוד הריכוזים.

ג. סיכום הפעולות הדחופות.

1. כמות לילדים ולתינוקות.

הילודה הממוצעת במחנות קפריסין היא 100 לחדש. לאלה יש לצרף את התינוקות והילדים בגיל הרך אשר באים חודש חודש באניות המעפילים.

מספרם מגיע בממוצע ל-300 לחודש. אין ספק של ציוד טובן אסילו בשביל חלק מהם וכאן הכרחי לעשות פעולה מהירה ונמרצה.

א. ה צ ע ה - להגשים מיד את פעולה האוסף להינוק ולילד במסגרת שהוצעה על ידי במכתבי אליכם מיום 9.2.1948.

2. חבילת תמיכה.

כזמן האחרון ישנה ירידה במשלוח חבילות תמיכה מהארץ בגלל קשיים באספקה. לעומת זאת הגובר משלוח הכסף, תמורתו יכולים המפעלים לקנות מצרכים שונים בקנטינות, אבל גם שם מרגש מתפורר.

ב. ה צ ע ה - המשרדים שלנו בתל-אביב ובחיפה יקבלו עליהם להציע לקרובים ולידידים של המפעלים בארץ לשלוח באמצעותנו ובאמצעות הג'וינט חבילות תמיכה מאמריקה של החברה " Cooperative CARE " for American Remittance to Europe - השולח ישלם לנו סך 2.760 לא"י בעד חבילה ותמורת הסכום הזה יוכל לשלוח אל קרובו במחנור קפריסין חבילות סטנדרטיות אלה:-

1. חבילת מזון (בשר): מסקל החבילה 17 ק"ג. שמירי בשר, סוכר, שומן, קמח, פירות מיובשים, שקולורה, קפה, אבקה ביצים, אבקה תלכ, סבון, שמרים.
2. אריג 3 1/2 יארד אריג צמר, כטנה, חומים, כפחורים, תחמים, אצבעון.
3. לבנים: 2 סדינים, 2 צפיות לכר, 1 מגבת רחצה, 2 מגבות מטבח, 1 מטלית רחצה, 2 חתיכות סבון.
4. צמר פריגה: עם כל המכשירים לסריגה ו-2 חתיכות סבן

החבילות הללו נמצאות במחסן של ב"ב "קיי" בקפריסין. ראיתי אותן והן משובחות. בייחוד באות שתשבון חבילת המזון רחבילות לבני המטה והרחצה. בנוגע להבילה האחרונה בדי לחשך על קואופרציה עם המדור לטיפול בפעולה של הסוכנות היהודית ועלית הנזפר על מנת להכטיח לכל רודט חבילה כזאת עם עליחו ארצה.

3. מכירת הוצרת המחנור.

לפי המוסכם בינינו ובין המחלקה להעשייה של הסוכנות היהודית ו"ויצו" תאורגן בחנויות של "ויצו" מכירת הוצרת המפעלים במחנור קפריסין. ביררתי את השאלה הנדונה עם מר לאוב ומעלתה של הסוכנות היהודית בקפריסין ובאנו לידי התאמת הפעולה.

ג. ה צ ע ה - יעדה מובכבת מה"ה חנוך הילמן (מרבוז של המעלתה של הסוכנות היהודית בקפריסין) ויהושע לייבנר (סגנו של מר לאוב) יהיו אחראים בקפריסין בעד בחירתה והעברתה של הוצרת לחיפה. משרדנו בחיפה יארגן את הוצאת הוצרת שהגמל ללא מכס וירכז אותה בחיפה ומטט יחלק לפי הוצאות משרדנו בתל-אביב, אשר יעבוד בנידון זה בשיתוף פעולה הדוק עם הנהלת "ויצו". חנאי המכירה יקבעו באן. הנהלת "ויצו" תנהל חשבון מיוחד של מכירת הוצרת.

4. משלוח עתונות.

בירוע שמש הספיק היה סיבה לתלונות רבות מצד המעפילים השליחים וכן מצד ב"כ הישוב שבקרו במחנות. לאמיתו של דבר, נשלחו ע"י מחלקת העליה של הסוכנות היהודית בחיפה בין 50 - 70 עתונים יומיים ומספר זעום של עתונות מצוידות. העתונים היו נקנים בחיפה ומוכאים באחוז למשלוח. כן לא היה שום הסדר בנמל ובאווירודרום כפריסיין לקבלת העתונים. חסרה גם דאגה מאורגנת לחלוקת העתונים במחנות.

לאחר בירור השאלה עם מר ר. שפך כועד ההצלה בירושלים כי נעלה את מספר העתונים עד ל-500 ביום וכן נגדיל את מספר השבועונים. על סמך זה פניתי בחודש אוגוסט 1947 את כל העתונים חלוקה מסוימת ביניהם, מאז שופר המצב מאד, העתונים מתקבלים בחיפה, הצואג לחלוקה מוקדמת ופרופורציונאלית לפי המחנות. זאת נמסרות ישר לאוירון בשרה החעופה או מרכאות לאניה המב לים. בניקוסיה דואג בשבילנו כובן יוני ידוע, מר גובנליאן לקבלת העתונים ולהבאתם המהירה. להחנת האוטובוסים מרכזית משם מתחלקים העתונים במקרה והעתונים מגיעים לנמל, ישנו סדר מיוחד עם ב"כ הג'וינט קרולוס המוצא את העתונים מהמכס ודואג לפיזורם המהיר.

כל הסדורים האלה הכניסו אותנו להוצאה חדשה של 80 עד 100 לא"י, אולם יחד עם זאת מתקבלים העתונים ע"י המעפילים בדרך כלל למחרת הופעתם בארץ. גם העתונות של התנועות, הקבוצים והארגונים נשלחו על פי רוב על ידנו ואף היא מגיעה בפרך גמור.

5. הרשמת הרכוש הצבורי והעברתו ארצה.

נהלתי שיחות ממושכות ויסודיות בענין זה עם ב"כ הזרמים השונים נציגי קבוצים, מזכירות המשלחת של הסוכנות היהודית והנהלת הג'וינט למחנות קפריסיין ובתוכם ה"ה לארב ויהושוע לייכנר ויעקובוסקי. כולם החשיבו את הפעולה הדחופה בקשר להרשמת הרכוש הצבורי ובתוצאה מכך מונה ע"י הנהלת הג'וינט איש מרכזי מהמחנות אשר התחיל מיד בהרשמת הרכוש. נוסף לכך הוסכם כי הג'וינט ישבור מתקן בעיר פמגוסטה ושם ירוכז הרכוש. הרכוש הצבורי יועמד לרשות מוסדות הקליטה של הסוכנות היהודית בארץ ישראל ויועבר מקפריסיין ארצה במצעות הועד למען גולי קפריסיין. מר לארב אמר כי עליו לפנות בנידון זה גם אל הנהלת הג'וינט. כפרים והוא בטוח כי יקבל את הסכמתם לכל אשר טובם בינינו.

בנוגע לסוגי הרכוש הצבורי טובים כי כל אשר נשלח ע"י הועד למען גולי קפריסיין, ע"י הסוכנות היהודית וע"י הג'וינט נרשם כרכוש צבורי כללי. כ"כ נחשב כרכוש צבורי כללי כל אשר נוצר במחננה לצרכי הכלל כאמצעים שהוגשו ע"י המוסדות הנ"ל. רכוש הקבוצים אשר נתקבל ע"י התנועות המתאימות ברשם כרכוש של הקבוצים, נאגרו במחסן הכללי בפמגוסטה ומועבר ארצה ע"י הועד למען גולי קפריסיין לפי הבחנת המוסכמת עם הקבוצים.

הצעתי למעוניינים ובעיקר להנהלת הג'וינט כי אנחנו נמנה בארץ איש מיוחד אשר יעסוק על יד הרשם של הג'וינט באוסף הרכוש והעברתו המעשית ארצה. הצעה זו נראתה למעוניינים ובעיקר למר לארב כמוקדמת ואנו נסוכ אליה בזמן הקרוב.

כרצוני להעיר כי הציור במקומות הפרטיים והצבוריים במחנות שופר והורחב במידה ניכרת. ישנם חדרי אוכל למאות אוכלים עם ציוד מלא במטבח ובחדר האוכל, ישנם בתי ספר מצוידים יפה, כן ישנם מועדונים מרוהטים,

מרפאוח מסודרות וכו'. גם הספריות מצוידות ומרוהטות יפה עם עשרות אלפי ספרים. ישנו ציוד אדמיניסטרטיבי לשהי עשרות משרדים בגודל שונה. כן ישנם משרדים להדפסה, גוממנר, מבזנות כתיבה וכו'. בכל המחנות ישנם כלים למוזיקה ונוסף לכל - פסנתר - בנף הדיש ובמצב טוב. אני בדעה שצריך להוציא משם עד למסמר האחרון.

6. הצגת סרטים.

כזכור טפלנו בזמנו בהשגת רישיון להצגת סרטי קולנוע ע"י סוכן ארצישראלי שהתחייב להביא עמו גם השמל. כרגע נפתרה השאלה ע"י כך שברוב המקומות הצבוריים שבמחנות ישנו השמל. כ"כ נמצאות במחנות קפריסין שתי מכונות של 16 מ.מ. אחת לראי-נוע והשניה לקולנוע.

ד. ה צ ע ה - אנתנו נחקר עם מוסד להספקת סרטים שלידי המעביר המרכזי ונבחרו סרטים מחאימים משני הסוגים בשביל המחנות. כ"כ נבקש סרטים מאת הקרנות. המשלוח יעשה על ידנו באמצעות הג'וינט ועל חשבוננו. כן יהיה הג'וינט אחראי בעד שלמות הסרטים והחזרתם לסוכן כארץ.

7. ד"ש משוכנת.

הנסיון הוכיח כי מבתיים מהארץ מחקבלים ע"י המעפילים בדרך מקרה. על פי רוב אינם מגיעים כלל לחעודתם. ואם כן, נמצאים בדרך שבוטות וחדשים. אותו הדין ביתם למשלוח מבתיים מהמחנות אל קרוביהם בארץ. בהסתמך על הנסיון הזה ארגנו לפני זמן מה משלוח הודי של דרישות שלום על בסיס של רשימות מקובצות. בנסעי לקפריסין לקחתי עמי סופטים מיוחדים למשלוח דרישות שלום מהמעפילים אל קרוביהם בארץ. תלקתי אותם לפי המחנות והבאתי אתי כ-10000 דרישות שלום. אנו מייננים את הדרישות השלום האלה לפי הכתובות ומציאים אותם לחעודתם.

בעד כל דרישת השלום הנמסרת הננו מבקשים כאן השלום סמלי של 10 מא"י. במחנות לא נאה לנו לבקש השלום אט כי הזכור לי שמזכיריות אחדות של המחנות לוקחים בעד כל דרישת שלום גרוש לסוכנת הקק"ל. יכולנו אולי לבקש מאת הנהלת הג'וינט כי הוא ישלם לנו עבור כל דרישת שלום מחיר הכול שהוא נותן אחת לשבוע לכל מעפיל. אולם, שוב לא נראה לנו הדבר נאות. ככל זאת יש לקחת בחשבון כי הוצאות המשלוח נלבדן של אלפי דרישות השלום המתקבלות בארץ צריך לעלות לא פחות מ-100 עד 200 לא"י לחדש. קיימת אפשרות להסור דרישת שלום רק מכאן למחנות ולא משם הנה. יש בזה יתרון כספי, אבל כל השולח שלום רוצה לקבל תשובה. אין בידי כרגע הצעה טובה והנני לבקש את עצרתכם בנידון זה.

8. עזרה למבוצים.

לאחר בקוריהם של ה"ה י. גרינבוים ומ. קולודני במחנות קפריסין הובטח ע"י שניהם למלחתם של הסוכנות היהודית, כי ועד ההצלה שע"י הסוכנות היהודית יקציב לצרפי עזרה סוציאלית סך של 500 לא"י לחדש בתנאי כי הג'וינט יוסיף מצדו סכום ידוע וכי מההקצבה הזאת יהנו חברי הקבוצים והכודדים. עם בקורי במחנות קפריסין בחדש דצמבר 1947, נרכחתי לדעת, כי לא נוכל לפסק את הדרישות לעזרה סוציאלית אם נכלול כרשימת הנחנים את הכודדים. לכן גמרתי עם מר לאוב ועם המשלחת של הסוכנות היהודית, כי הג'וינט יתן עזרה סוציאלית לכל הכודדים ואילו ועד ההצלה יגיש באמצעותנו עזרה רק לקבוצים. על סמך בדיקה המצב קבעתי את גובה ההקצבה לסך של 500 לא"י לחדש. עתה מסרתי למשלחת ע"י מר לאוב. 600 לא"י להדשי דצמבר - ינואר 1948. במשא ומתן עם מר לאוב גמרתי עכשיו כי אנתנו נמשיך

לתת דק - 160 לא"י לחדש, לעומת זאת יקציב מר לאוב לאותה מטרה בין 540 - 600 קילו הביטוח מזון "CARE". הקבוצים קבלו את הידיעה הזאת בשמחה. הסדור הזה מאפשר להם בחלקם לחזק ולשפר את מפעלי החבראה לחולים בקבוצים ובן להשביח את תנאי הכלכלה.

תנני מסיב את השומת לבכם למצב הקשה של הקבוצים אשר בניגוד לכל המסובב אותם מקיימים שחוף ניכר בכל שפחי החיים. כמעט בכל הקבוצים נחוג, כי החבר, המקבל עזרה מבהרץ באופן אישי, מוסר אותה לרשות הכלל. המעפילים שבקבוצים אינם עוסקים ב"פרנסות צדדיות". מהם אנהנו חובעים קרבנות גדולים גם ביחס לחור בעליה, משמעת צבורית וכו'. אין לי כל ספק כי ערעור מצבם הכלכלי של הקבוצים יביא לידי החלשתם. עלינו למנוע את הסכנה הזאת בכל מחיר.

ה) ה צ ע ה :- אנו נבקש מאת ועד ההצלה להקציב 600 לא"י נוספות למטרה זו לחדשי פברואר-מרס-אפריל-מאי 1948. בחום ארבעה החדשים יבחנו מחדש את הצורך להגשת העזרה הנידונה.

9. בית החולים בניקוסיה.

מלבד ה-200 החולים, נמצאים שם באופן קבוע כ-16 עובדי רפואה (בניהם 8 אחיות מהארץ) וכ-75 פועלים ופועלות מכין המעפילים. כבר בבוקורי הלפני האחרון נדקתי באופן מיוחד את המצב בבית החולים וראיתי כי הכרחי להקדיש השומת לב רבה למקום הזה. עם היווצר חלק מכל המחנות, הרי מצבו הגיאוגרפי ואופן העבודה בו גורמים לכך כי המקום נעשה למזונח מבחינת הפול התרבותי והחברותי.

לאחר בקורי שם שלחנו לכיה החולים 600 ספרי קריאה משורבתיים בעברית ובמקצת בלועזית. כולם מסודרים בארונות טובים. נוסף לכך המצאנו ארגזים אחדים עם ציוד למריגה, משחקים ודברים טובים לתלוקה בין החולים והפרסונאל. כ"כ קבענו משלוח נפרד של עתונים לבית החולים.

עם בקורי עכשיו שמעתי הרבה שבהים בקשר את פעולתנו זו וראיתי ממש את התוצאות של התענינותנו. הפעם הומפתה גם הקצבה חד-פעמית להוצאת החעסוקה של הנשים (עבודות רקמה) וכן העברתי לרשות בית החולים ארון עם 300 ספרים בשפות הלוועזיות השגורות עכשיו בפי המעפילים.

10. חסיבה לסמינריון ע"ש רוטנברג ו"ל.

מאז הוסדו הננו עומדים בקשרים אמיצים עם הנהלת הסמינריון ודואגים לשיפור הציוד, הספריות והמוסדות של הסמינריון. עם כקדרי הפעם הקצבת סך של 40 לא"י ומהה מתצית הסכום לקניה כלי עבודה בשביל הסמינריון לפסול ומחצית השניה לשפורים במחלקה לעבודות יד לחקומת החדש מרס. ש.ז. כ"כ קבענו משלוח מיוחד של עתונים בשביל המועדונים של הסמינריון ושלחנו מבחר של תקליטים המשמשים בהדרכת מרצה למוזיקה את כל תמחנות.

11. אלבום ספריסין.

לסיום מפעלנו חנני מכין הוצאת אלבום של 22 ציורים מתייבב הציירים והאמנים שבקפריסין אשר יחד משקפים את פרשת קפריסין. האלבום יפחה בהקדמה אשר תחאר בקצרה את פרשת קפריסין ומידת העזרה שתוגשה על ידי גורמים שונים ובעיקר ע"י הישוב העברי. האלבום ידפס במספר אקסמפלרים ניכר ויופץ בין הקהל הרחב.

12. לקראת החגים.

א. פוררים.

לחג הפורים הננו מארגנים העמולה מוגברת למשלוח מנות. באנו לידי הבנה עם הג'וינט בארץ והברזנו על חבילתה לפי כהירה הפסידה של החוכנו. מאידך, הננו מתאמצים לשלוח לחג הפורים אמן מהארץ, צריך לקחת בחשבון שבמשך כל החורף לא נשלח מהארץ למחנות אף אמן אחד. יתכן כי נקבל תשובה חיובית מהשלטונות במחנות קפריסין בנוגע לקבוצה הנבחרת לבדורגל ואז נארגן עם המוסדות המוסמכים לכך את יציאת הנבחרת ומשקיה במחנות.

ב. חג הפסח.

לפי החישוב עם השלטונות נקבע כי בחג הפסח ימצאו במחנות קפריסין קרוב ל-25 אלף מעפילים.

הרשימה של המצרכים לפסח כוללת: מצות, יין, צרכי קערה, תפוחי אדמה, שומן כשר, קופסאות פירות ודגים שמורים, ביצים טריות והגדוה. מר לאוב הודיע בשם הג'וינט כי הוא חושב שהג'וינט יקח עליו חלק ניכר מהמצרכים הנ"ל. הוא דרש כי גם אנו נשתתף במידה ניכרת בהכמת המצרכים.

ו. ה צ ע ה :- בגלל מצב האספקה בארץ אינני מניח כי נוכל להוציא מהארץ

מצרכים חירניים, לכן הנני סבור כי עלינו לספק:	
2½ עד 3 טון שומן כשר לפסח.....	950.- לא"י
4200 קופסאות דגים.....	1.600.- "
25000 סבלאות שוקולדה.....	750.- "
10000 הגדוה.....	150.- "
אמנים.....	200.- "

בסה"כ 3.650.- לא"י

המשלוח יהיה כרוגיל ע"ח הג'וינט. למען הבטח את המצרכים, נהיה נאלצים לעשות את ההזמנות מיד, אחרת נשקפת סכנה כי נשלם בעדם מחיר גבוה יותר, ואולי לא נקבלם כלל.

הפעם כרצוננו ללמוד מהשגיאה של השנה שעברה ולהמציא את המשלוח לפחות שבועיים לפי חג הפסח.

אח ההוצאות נקשר את חג הפורים קשה לקבוע, יען כי הדבר תלוי בקבלת הרשיון לקבוצה כדורגל. גם מאז חלקנו צריך להיות מינימאלי.

13. תציב לחודשי מרס, אפריל ומאי 1948.

א. דרישת שלום מקובצת, כ"ח 100 לא"י.....	300.- לא"י
ב. מטעל הכסות לחינוק ולילד.....	1.500.- "
ג. עזרה סוציאלית לקבוצים, כ"ח 150.- לא"י.....	600.- "
ד. משלוח מנות לפורים ואמנים.....	200.- "
ה. הוצאות לפסח.....	3.650.- "
ו. הוצאת האלבוט.....	800.- "
ז. התחייבויות והוצאות שוטפות.....	3.000.- "

בסה"כ 10.050.- לא"י

ואשר להכנסות, אינני רואה דרך אחרת מאשר לפנות בני דורן זה אל נשיאות ועד ההצלה, כמה פעמים הצעתי לבצע מפעל כספי הן ע"י חילוף עירוד לראש השנה או לפסח דוגמת המפעל שבוצע בשם הוועד הלאומי עם החתלה עבודתנו, הן מפעל כספי עממי לחג הפסח, שחי ההצעות נתקלו בהתנגדות נמרצת מצד מנכ"ל ההתגייסות. אמנם, הוצע לי פעם ע"י ד"ר לסדאו, מנכ"ל מנכ"ל ההתגייסות לפנות אל נשיאות המגבית ולבקש הקצנה מיוחדת לקראת סיום הפעולה. גם זאת לא יכולתי לעשות, היות ודעתו היא כי רק ועד ההצלה הוא הראוי לנהל משא ומתן כענין זה עם מגבית ההתגייסות.

נוסף לכך נודע לי כי מגבית ההתגייסות לא קיימה את הבטחתה כלפי ועד ההצלה החל מחדש ינואר 1948. העובדה הזאת הזקה אותי בדעתי עוד יותר, כי אסור לי לפנות למגבית ההתגייסות בבקשה כלשהי, יען כי מזה יסבול רק ועד ההצלה וע"י כך גם אנחנו.

בקיצור הנני סבור כי לאור ההתפתחות האחרונה במחנות ספריסין (הכפלה מספר האנשים והמוצא ההבטחה לקראת הסיום, הגברת שירותי הקשר וארגון מוגבר של עזרת הקרובים לגולים וכו') כל אלה מצדיקים לבקש מאת מגבית ההתגייסות שיכניס את חלקו לוועד ההצלה על מנת שהוועד יוכל להגדיל את תקציבו כמפורט לעיל.

הוועד למען גולי ספריסין

משה ברכמן